

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 19, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:814](#) 11-06-2024

Medeplegen voorbereiding van moord, onder andere Tallon-criterium.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:843](#) 11-06-2024

Herziening.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:807](#) 11-06-2024

Heeft de vrijspraak in de andere strafzaak tegen de verdachte gevolgen voor de ontvankelijkheid van het OM in de onderhavige zaak, terwijl de zaak waarin de verdachte is vrijgesproken voor het OM de aanleiding vormde om in casu vervolging in te stellen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:731](#) 11-06-2024

Is de uitspraak in hoger beroep nietig nu de volledige versie van de pleitnota die op de terechtzitting door de raadsvrouw van de verdachte aan het hof is overlegd, zich niet bij de stukken bevindt?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:835](#) 11-06-2024

Kunnen de bewezen verklaarde feiten volledig aan de verdachte worden toegerekend?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:842](#) 11-06-2024

Had de onbestelbaar retour gekomen dagvaarding in hoger beroep alsnog overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst door bemiddeling van bevoegde autoriteiten van België moeten worden toegezonden naar de verdachte?

RECHTSPRAAK

Had de onbestelbaar retour gekomen dagvaarding in hoger beroep alsnog overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst door bemiddeling van bevoegde autoriteiten van België moeten worden toegezonden naar de verdachte?

Had de onbestelbaar retour gekomen dagvaarding in hoger beroep alsnog overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst door bemiddeling van bevoegde autoriteiten van België moeten worden toegezonden naar de verdachte?

Het cassatiemiddel komt op tegen het oordeel van het hof dat de dagvaarding in hoger beroep geldig is betekend en tegen de beslissing om verstek te verlenen tegen de niet-verschenen verdachte.

In deze zaak heeft de uitreiking van de dagvaarding in hoger beroep plaatsgevonden door de rechtstreekse toezending per gewone post van die dagvaarding naar het adres van de verdachte in België. Deze dagvaarding is als onbestelbaar retour gekomen. België is, als lidstaat van de Europese Unie, partij bij de EU-Rechtshulpovereenkomst. Uit de ID-staat SKDB blijkt dat de verdachte beschikt over een Belgisch identiteitsdocument en persoonsnummer.

Als op grond van het daartoe ingestelde onderzoek als vaststaand kan worden aangenomen dat de verdachte niet is ingeschreven in de basisregistratie personen, niet in Nederland is gedetineerd en van hem ook niet een feitelijke woon- of verblijfplaats in Nederland, maar wel een adres in het buitenland bekend is, vindt - zoals volgt uit artikel 36e lid 3 Sv - de betekening van de dagvaarding plaats door toezending van de dagvaarding hetzij rechtstreeks aan het laatst bekende adres van de verdachte in het buitenland, hetzij door tussenkomst van de bevoegde buitenlandse autoriteit of instantie en, voor zover een verdrag van toepassing is, met inachtneming van dat verdrag. Door die toezending is de dagvaarding rechtsgeldig betekend. (Vgl. HR 12 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5163, r.o. 3.19.)

Het cassatiemiddel komt op tegen het oordeel van het hof dat de dagvaarding in hoger beroep geldig is betekend en tegen de beslissing om verstek te verlenen tegen de niet-verschenen verdachte.

In deze zaak heeft de uitreiking van de dagvaarding in hoger beroep plaatsgevonden door de rechtstreekse toezending per gewone post van die dagvaarding naar het adres van de verdachte in België. Deze dagvaarding is als onbestelbaar retour gekomen. België is, als lidstaat van de Europese Unie, partij bij de EU-Rechtshulpovereenkomst. Uit de ID-staat SKDB blijkt dat de verdachte beschikt over een Belgisch identiteitsdocument en persoonsnummer.

Als op grond van het daartoe ingestelde onderzoek als vaststaand kan worden aangenomen dat de verdachte niet is ingeschreven in de Basisregistratie Personen, niet in Nederland is gedetineerd en van hem ook niet een feitelijke woon- of verblijfplaats in Nederland, maar wel een adres in het buitenland bekend is, vindt – zoals volgt uit artikel 36e lid 3 Sv – de betekening van de dagvaarding plaats door toezending van de dagvaarding hetzij rechtstreeks aan het laatst bekende adres van de verdachte in het buitenland, hetzij door tussenkomst van de bevoegde buitenlandse autoriteit of instantie en, voor zover een verdrag van toepassing is, met inachtneming van dat verdrag. Door die toezending is de dagvaarding rechtsgeldig betekend. (Vgl. HR 12 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5163, r.o. 3.19.)

Gelet hierop getuigt het kennelijke oordeel van het hof dat met het rechtstreeks toezenden van de dagvaarding naar het door de verdachte opgegeven woonadres in België, de betekening van de dagvaarding rechtsgeldig heeft plaatsgevonden, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Het is ook niet onbegrijpelijk.

Anders dan in de toelichting op het cassatiemiddel tot uitgangspunt wordt genomen, volgt uit de regeling van artikel 36e lid 3 Sv in samenhang met artikel 5 EU-Rechtshulpovereenkomst niet dat, in het geval dat het rechtstreeks toegezonden gerechtelijke stuk als onbestelbaar retour komt, dit stuk alsnog door bemiddeling van de bevoegde autoriteiten van die andere lidstaat moet worden toegezonden, wil de betekening rechtsgeldig zijn. Op grond van artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst kan de verzoekende lidstaat in de daar genoemde gevallen het gerechtelijke stuk toezenden door bemiddeling van de bevoegde autoriteiten van de aangezochte lidstaat, maar in verband met de betekening is de verzoekende lidstaat daartoe niet verplicht.

Het vorenstaande brengt met zich dat het cassatiemiddel niet tot cassatie kan leiden, voor zover het klaagt over het oordeel van het hof over de rechtsgeldigheid van de betekening.

De omstandigheid dat een gerechtelijk stuk, nadat het rechtstreeks is toegezonden naar een woon- of verblijfplaats in het buitenland, als onbestelbaar retour is gekomen, kan echter – als

de verdachte niet aanwezig is en evenmin een gemachtigd raadsman – wel van betekenis zijn voor de beslissing of verstek wordt verleend. Daarbij is het volgende van belang.

Zowel artikel 6 lid 3 EVRM als de regeling van artikel 8 Richtlijn (EU) 2016/343 beoogt het aanwezigheidsrecht van de verdachte te waarborgen. Bij de beoordeling of de wijze van kennisgeving van de dagvaarding voldoende waarborgt dat de verdachte op de hoogte is van het proces – en in verband daarmee, of het noodzakelijk is, als de verdachte niet aanwezig is en evenmin een gemachtigd raadsman, om het onderzoek op de zitting aan te houden om de verdachte opnieuw te doen oproepen – komt betekenis toe aan zowel de zorgvuldigheid die de overheidsinstanties in acht hebben genomen bij de kennisgeving aan de verdachte, als aan de zorgvuldigheid die de verdachte heeft betracht om aan hem gerichte informatie in ontvangst te nemen (vgl. HR 18 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1469, r.o. 3.5.2).

Deze door de overheid in acht te nemen zorgvuldigheid vergt in een geval als dit dat als een gerechtelijk stuk, nadat het rechtstreeks is toegezonden naar een woon- of verblijfplaats in het buitenland onbestelbaar retour is gekomen, wordt geprobeerd om de verdachte alsnog op een andere manier te bereiken voor de uitreiking van het gerechtelijk stuk, door overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst de bemiddeling van de bevoegde autoriteiten van de betreffende lidstaat in te roepen.

In zo'n geval kan de rechter alleen dan uitgaan van het vermoeden dat de niet-verschenen verdachte vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn recht om in zijn tegenwoordigheid te worden berecht, als de dagvaarding alsnog overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst is toegezonden aan de verdachte, of als kan worden vastgesteld dat de verdachte op andere wijze op de hoogte is gesteld of daadwerkelijk weet heeft van de zitting.

Dit betekent ook dat, als door de overheid niet de zorgvuldigheid in acht is genomen zoals hierboven is omschreven, de beslissing om verstek te verlenen niet uitsluitend kan berusten op de grond dat de verdachte niet de zorgvuldigheid heeft betracht om aan hem gerichte informatie in ontvangst te nemen, bijvoorbeeld omdat – als het gaat om de behandeling in hoger beroep – de verdachte hoger beroep heeft ingesteld maar zich daarna niet of onvoldoende bereikbaar heeft gehouden voor zijn raadsman of raadvrouw.

Uit de stukken kan niet blijken dat de onbestelbaar retour gekomen dagvaarding in hoger beroep alsnog overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst is toegezonden aan de verdachte, zodat ervan moet worden uitgegaan dat dit niet is gebeurd. Ook heeft het hof niet vastgesteld dat de verdachte op andere wijze op de hoogte is gesteld of daadwerkelijk weet had van de zitting. Daarom had het hof het onderzoek op de terechtzitting moeten

schorsen en de oproeping voor de nadere terechtzitting overeenkomstig artikel 5 lid 2 EU-Rechtshulpovereenkomst moeten doen toezenden aan de verdachte. Het cassatiemiddel slaagt in zoverre.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:842

Zaaknummer: 23/00833

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en T.B. Trotman

Advocaten: S.J. van der Woude

Wetsartikelen: 36e Sv

RECHTSPRAAK

Kunnen de bewezen verklaarde feiten volledig aan de verdachte worden toegerekend?

Kunnen de bewezen verklaarde feiten volledig aan de verdachte worden toegerekend?

Het cassatiemiddel klaagt over de strafmotivering en in het bijzonder over het oordeel van het hof dat de bewezen verklaarde feiten volledig aan de verdachte kunnen worden toegerekend.

De verdediging heeft onder verwijzing naar gedragsdeskundige rapportages van een psycholoog en van een psychiater aangevoerd dat bij de verdachte sprake is van een verstandelijke beperking en dat de ten laste gelegde feiten in verminderde mate aan de verdachte kunnen worden toegerekend. Het hof heeft met zijn oordeel dat het de bewezen verklaarde feiten volledig aan de verdachte toerekent tot uitdrukking gebracht dat het – met het oog op de strafoplegging – tot een van deze gedragsdeskundigen afwijkende waardering is gekomen van het beoordelingsvermogen van de verdachte. Daarbij heeft het betrokken dat de licht verstandelijke beperking van de verdachte ‘niet zodanig afbreuk [heeft] gedaan aan het normbesef bij verdachte dat gesteld kan worden dat hij niet voldoende beseft dat hij iets deed wat niet mocht’. Dit oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en het is, ook in het licht van wat door de verdediging in het kader van de straftoemeting naar voren is gebracht, toereikend gemotiveerd. Verweven als het is met waarderingen van feitelijke aard, is voor verdere toetsing van dit oordeel in cassatie geen plaats.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:835

Zaaknummer: 23/00198

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: S.F.W. van 't Hullenaar

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Is de uitspraak in hoger beroep nietig nu de volledige versie van de pleitnota die op de terechtzitting door de raadvrouw van de verdachte aan het hof is overlegd, zich niet bij de stukken bevindt?

Is de uitspraak in hoger beroep nietig nu de volledige versie van de pleitnota die op de terechtzitting door de raadvrouw van de verdachte aan het hof is overlegd, zich niet bij de stukken bevindt?

Het cassatiemiddel klaagt dat het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep en de naar aanleiding daarvan gedane uitspraak nietig zijn, omdat de volledige versie van de pleitnota die op de terechtzitting in hoger beroep door de raadvrouw van de verdachte aan het hof is overgelegd, zich niet bij de stukken bevindt.

Volgens het proces-verbaal van die terechtzitting heeft de raadvrouw van de verdachte daar het woord tot verdediging gevoerd. Het proces-verbaal houdt onder meer in:

‘De raadvrouw pleit overeenkomstig een op schrift gestelde pleitnota waarvan de inhoud als hier herhaald en ingelast moet worden beschouwd. Deze pleitnota zal aan dit proces-verbaal worden gehecht.’

De volledige versie van de pleitnota die in het proces-verbaal is vermeld, ontbreekt bij de stukken die aan de Hoge Raad zijn gezonden. Naar aanleiding van een door de raadsman op grond van artikel 4.3.6.3 van het Procesreglement Hoge Raad der Nederlanden gedaan verzoek is bij het hof nadere informatie ingewonnen. Op grond van die informatie moet worden aangenomen dat de volledige versie van die pleitnota niet meer beschikbaar zal komen. De Hoge Raad kan daardoor niet nagaan of op de terechtzitting andere verweren zijn gevoerd of uitdrukkelijk onderbouwde standpunten naar voren zijn gebracht dan die in de uitspraak van het hof zijn besproken. Het cassatiemiddel slaagt daarom.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:731

Zaaknummer: 22/03449

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: M.A.C. de Bruijn

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Heeft de vrijspraak in de andere strafzaak tegen de verdachte gevolgen voor de ontvankelijkheid van het OM in de onderhavige zaak, terwijl de zaak waarin de verdachte is vrijgesproken voor het OM de aanleiding vormde om in casu vervolging in te stellen?

Heeft de vrijspraak in de andere strafzaak tegen de verdachte gevolgen voor de ontvankelijkheid van het OM in de onderhavige zaak, terwijl de zaak waarin de verdachte is vrijgesproken voor het OM de aanleiding vormde om in casu vervolging in te stellen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof het openbaar ministerie ten onrechte ontvankelijk heeft verklaard in de vervolging van het in de zaak met parketnummer 09/032923-20 ten laste gelegde feit.

Het cassatiemiddel steunt onder meer op de opvatting dat niet is voldaan aan de voorwaarde gesteld in de brief van 4 november 2020 van de officier van justitie. Het hof heeft die brief zo uitgelegd dat de daarin vervatte voorwaarde niet ziet op een veroordeling voor een nieuw strafbaar feit, maar op het ontstaan van een nieuwe verdenking dat de verdachte zich aan enig strafbaar feit heeft schuldig gemaakt. Deze aan het hof als feitenrechter voorbehouden uitleg is niet onbegrijpelijk. (Vgl. HR 22 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3639.)

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Opmerking verdient dat een (onherroepelijke) vrijspraak van het feit waarvan de verdenking bestond dat de verdachte dit binnen de proeftijd had begaan, voor de rechter een omstandigheid is die hij bij de mogelijke straftoemeting moet betrekken.

De redactie, juni 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:807

Zaaknummer: 22/02667

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en C.N. Dalebout

Advocaten: T. Venneman

Wetsartikelen: 300 Sr

RECHTSPRAAK

Herziening.

Herziening.

Wenk

De aanvraag tot herziening

De aanvraag tot herziening is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

De aanvraag is gebaseerd op een naar aanleiding van een klacht van de aanvrager gedane uitspraak van het EHRM van 21 november 2023, nr. 56896/17, waarin is vastgesteld dat artikel 11 EVRM is geschonden in de procedure die tot de veroordeling heeft geleid.

Beoordeling van de aanvraag

Als grondslag voor een herziening kan, voor zover hier van belang, volgens artikel 457 lid 1 aanhef en onder b Sv slechts dienen een uitspraak van het EHRM waarin is vastgesteld dat het EVRM dan wel een protocol bij dit verdrag is geschonden in de procedure die tot de veroordeling of een veroordeling wegens hetzelfde feit heeft geleid, als herziening noodzakelijk is met het oog op rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 EVRM.

Op de Staat rust de verplichting tot het bieden van rechtsherstel als het EHRM in een uitspraak een schending van een Verdragsrecht heeft vastgesteld. Dit rechtsherstel kan geheel of gedeeltelijk plaatsvinden door middel van herziening van de strafzaak waarin die schending zich heeft voorgedaan (vgl. HR 27 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AS8858). De in artikel 457 lid 1 aanhef en onder b Sv opgenomen grond strekt ertoe die mogelijkheid tot herziening te bieden. Vereist is dat herziening noodzakelijk is met het oog op het rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 EVRM.

Het rechtsherstel dat met herziening op de in artikel 457 lid 1 aanhef en onder b Sv opgenomen grond wordt geboden, kan onder meer erin bestaan dat de berechting opnieuw plaatsvindt. Daarbij is voor de beantwoording van de vraag of herziening noodzakelijk is met het oog op het rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 EVRM, niet van belang of bij het opnieuw berechten van de zaak ook een andere uitkomst van de strafzaak is te verwachten (vgl.

Kamerstukken II 2008/09, 32045, p. 11-12 en p. 39). Voor de nieuwe berechting verwijst de Hoge Raad op grond van artikel 472 lid 1 Sv de zaak naar een gerechtshof als bedoeld in artikel 471 lid 1 Sv. Dit gerechtshof kan – met inachtneming van het arrest van de Hoge Raad – de eerdere uitspraak handhaven dan wel met vernietiging van de eerdere uitspraak recht doen.

De onder 2.2 genoemde uitspraak van het EHRM is gewezen naar aanleiding van de klacht van de aanvrager dat – kort gezegd – zijn strafrechtelijke vervolging en veroordeling als gevolg van zijn betrokkenheid bij een protestactie gericht tegen de ontruiming van een kraakpand, een schending opleveren van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering als bedoeld in artikel 11 EVRM. Het EHRM heeft deze klacht beoordeeld en is daarbij in zijn uitspraak tot de volgende conclusie gekomen:

‘67. It follows that the interference with the applicants’ rights cannot be said to have been “necessary in a democratic society” and was thus in breach of Article 11 of the Convention.’

Gelet op deze door het EHRM vastgestelde schending van artikel 11 EVRM is naar het oordeel van de Hoge Raad herziening noodzakelijk met het oog op rechtsherstel, waarbij dat rechtsherstel in dit geval erin moet bestaan dat de berechting opnieuw zal plaatsvinden. De aanvraag is dus gegrond en moet op grond van artikel 472 lid 1 Sv worden toegewezen.

In de aanvraag wordt nog naar voren gebracht dat, bij een gegrondverklaring van de aanvraag, de Hoge Raad zou moeten overgaan tot het zelf afdoen van de zaak, waarbij dan door de Hoge Raad het openbaar ministerie niet-ontvankelijk wordt verklaard in de vervolging. De grond voor die niet-ontvankelijkverklaring zou erin zijn gelegen dat ‘het jegens verzoeker gewezen vonnis in eerste aanleg dateert van 14 juni 2013, zodat vaststaat dat de eerste daad van vervolging meer dan tien jaar geleden plaatsvond en na herziening ingevolge artikel 72 lid 2 Sr beide feiten zijn verjaard’.

De aanvraag neemt daarbij tot uitgangspunt dat bij gegrondverklaring van deze aanvraag de vraag naar verjaring van de overtredingen, zoals deze in de onder 1 genoemde uitspraak zijn bewezen verklaard, aan de orde komt en dat bij de beantwoording van die vraag de periode tussen het onherroepelijk worden van het arrest van het hof op 11 april 2017 en de dag van de uitspraak van de Hoge Raad in deze herzieningszaak moet worden meegerekend. Die opvatting is onjuist. De Hoge Raad overweegt in dit verband het volgende.

Uitgangspunt van het Nederlandse recht is dat een veroordeling die door de Nederlandse strafrechter is uitgesproken, na het verstrijken van de termijnen voor het instellen van gewone rechtsmiddelen en eventueel na het daadwerkelijk benut zijn van die rechtsmiddelen, onherroepelijk wordt. Slechts onder bijzondere omstandigheden is een inbreuk op die onherroepelijkheid mogelijk, namelijk als een aanvraag tot herziening van zo’n veroordelende

uitspraak wordt ingediend en na onderzoek gegrond wordt bevonden. De aanwending van het buitengewone rechtsmiddel van herziening kan daarom slechts in uitzonderlijke gevallen leiden tot heropening van een strafproces dat met een onherroepelijke rechterlijke beslissing was afgerond. (Vgl. HR 17 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:605, r.o. 3.1.2 onder A.)

Als de Hoge Raad de herzieningsaanvraag als bedoeld in artikel 457 lid 1 aanhef en onder b of c Sv gegrond acht en de zaak niet zelf afdoet, zal hij op grond van artikel 472 Sv de zaak verwijzen naar een gerechtshof dat van de zaak nog geen kennis heeft genomen. Zo'n verwijzingsbeslissing tast de onherroepelijkheid van de uitspraak waartegen de herzieningsaanvraag is gericht niet aan, omdat de Hoge Raad de in herziening bestreden uitspraak niet vernietigt.

Het hof waarnaar de zaak wordt verwezen, zal – nadat het onderzoek en de beraadslaging hebben plaatsgevonden – op grond van artikel 476 lid 5 Sv en met inachtneming van het arrest van de Hoge Raad uitspraak doen. Nu het gaat om een bij de verwijzing door de Hoge Raad niet vernietigde uitspraak, kan die uitspraak het volgende inhouden. Het hof kan de onherroepelijke uitspraak handhaven met gehele of gedeeltelijke overneming, aanvulling of verbetering van de gronden. Het hof kan echter ook opnieuw recht doen, met gehele of gedeeltelijke vernietiging van de onherroepelijke uitspraak.

Het is dus aan het hof waarnaar de zaak wordt verwezen om te bezien of – mede in het licht van de herzieningsgrond die tot gegrondheid van de herzieningsaanvraag heeft geleid – aanleiding bestaat de onherroepelijke uitspraak te vernietigen. Als het hof tot vernietiging overgaat, wordt in dezelfde uitspraak als waarin die vernietiging wordt uitgesproken, opnieuw recht gedaan.

Na het onherroepelijk worden van een uitspraak komt geen betekenis toe aan de wettelijke bepalingen over de verjaring omdat geen recht tot strafvordering meer bestaat dat door verjaring zou kunnen vervallen (vgl. in een enigszins andere context HR 16 januari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ3286, r.o. 3.7). Ook op het moment dat het hof na verwijzing op grond van artikel 476 lid 5 Sv opnieuw recht doet, met gehele of gedeeltelijke vernietiging van een onherroepelijke uitspraak, vinden die wettelijke bepalingen geen toepassing. Dat is niet anders als de Hoge Raad een herzieningsaanvraag gegrond acht en vervolgens de zaak zelf afdoet.

Ook de omstandigheid dat een tegen de Staat gevoerde procedure voor het EHRM heeft geresulteerd in een veroordelende uitspraak van het EHRM, dwingt niet tot de in de aanvraag voorgestane wijze van afdoening van de zaak. Een veroordelende uitspraak van het EHRM tast immers niet de onherroepelijkheid van de onderliggende nationaalrechtelijke uitspraak aan,

maar stelt een schending van een Verdragsrecht vast waarna het aan de betreffende staat is om aan te geven op welke wijze adequaat rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 EVRM zal worden geboden.

Het voorgaande laat onverlet dat het onder meer in artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces – inclusief het recht op een behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn – van toepassing is op het in artikel 476 Sv bedoelde rechtsgeding.

De redactie, juni 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:843

Zaaknummer: 23/04588

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 11 EVRM, 41 EVRM, 457 Sv, 471 Sv en 476 Sv

RECHTSPRAAK

Medeplegen voorbereiding van moord, onder andere Tallon-criterium.

Medeplegen voorbereiding van moord, onder andere Tallon-criterium.

Wenk

Bewezenverklaring en bewijsvoering

Ten laste van de verdachte is bewezen verklaard dat:

‘1. hij op tijdstippen gelegen in de periode van 01 juni 2018 tot en met 27 september 2018 te [plaats] en [plaats] en [plaats] en [plaats] en [plaats] en [plaats] en/of elders in Nederland,

tezamen en in vereniging met een of meer anderen,

ter voorbereiding van de misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld, te weten:

- moord (te) begaan met een terroristisch oogmerk (zoals bedoeld in artikel 289 juncto 83 van het Wetboek van Strafrecht), en

- het opzettelijk brand stichten en een ontploffing teweegbrengen, terwijl daarvan gemeen gevaar voor goederen en gevaar voor zwaar lichamelijk letsel en/of levensgevaar voor een ander te duchten is, zoals bedoeld in artikel 157 sub 1 en 2 van het Wetboek van Strafrecht, (te) begaan met een terroristisch oogmerk (zoals bedoeld in artikel 176a van het Wetboek van Strafrecht),

opzettelijk Kalasjnikovs, en handvuurwapens en grondstoffen voor een of meer autobom(men) en grondstoffen voor explosieven voor in een of meer bomvest(en), te weten: kunstmest en zoutzuur en waterstofperoxide en aceton, bestemd tot het begaan van die misdrijven, heeft verworven en voorhanden heeft gehad;

2. hij in de periode van 01 juni 2018 tot en met 27 september 2018 te [plaats] en [plaats] en

[plaats] en [plaats] en [plaats] en [plaats] en/of elders in Nederland,

met mededaders [medeverdachte 1] (geboren op [geboortedatum] 1984) en [medeverdachte 2] (geboren op [geboortedatum] 1997) en [medeverdachte 3] (geboren op [geboortedatum] 1997) en [medeverdachte 4] (geboren op [geboortedatum] 1989) en [medeverdachte 5] (geboren op [geboortedatum] 1992),

heeft deelgenomen aan een organisatie, welke organisatie tot oogmerk had het plegen van terroristische misdrijven, namelijk

A. het opzettelijk brand stichten en/of een ontploffing teweegbrengen, terwijl daarvan gemeen gevaar voor goederen en/of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel en/of levensgevaar voor een ander te duchten is en/of dit feit iemands dood ten gevolge heeft (zoals bedoeld in artikel 157 Wetboek van Strafrecht), (te) begaan met een terroristisch oogmerk (zoals bedoeld in artikel 176a van het Wetboek van Strafrecht), en/of

B. doodslag (te) begaan met een terroristisch oogmerk (zoals bedoeld in artikel 288a van het Wetboek van Strafrecht), en/of

C. moord (te) begaan met een terroristisch oogmerk (zoals bedoeld in artikel 289 juncto 83 van het Wetboek van Strafrecht), en/of

D. de samenspanning en/of opzettelijke voorbereiding van en/of bevordering tot eerder vermelde misdrijven (zoals bedoeld in artikel 176b en/of 289a en/of 96 lid 2), en/of

E. het voorhanden hebben van een of meer wapens en/of van munitie van de categorieën II en/of III (zoals bedoeld in artikel 26 lid 1 van de Wet Wapens en Munitie) (te) begaan met een terroristisch oogmerk en/of met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken (zoals bedoeld in artikel 55 lid 1 en/of lid 5 van de Wet Wapens en Munitie);

3. hij op 27 september 2018 te [plaats] , tezamen en in vereniging met anderen, opzettelijk

- zich middelen en inlichtingen heeft verschaft, en

- kennis en vaardigheden heeft verworven tot het plegen van een terroristisch misdrijf en/of een misdrijf ter voorbereiding en/of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf,

immers hebben verdachte en zijn mededaders tezamen en in vereniging met elkaar,

- zich laten trainen en/of geoefend in/met het gebruik van Kalasjnikovs en een of meer handvuurwapens en bomvesten;

4. hij op 27 september 2018 te [plaats] , ter uitvoering van het door verdachte voorgenomen misdrijf om meermalen,

opzettelijk, een of meerdere politieambtena(a)r(en), van het leven te beroven, met dat opzet, meermalen, de trekker van een telkens doorgeladen vuurwapen (Glock, type: 19, cal. 9 mm x 19), heeft overgehaald terwijl hij op zeer korte afstand tegenover genoemde personen stond/lag en richtte in de richting van deze personen,

terwijl de uitvoering van dat voorgenomen misdrijf niet is voltooid.’

Deze bewezenverklaring steunt op de bewijsvoering die is weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 6 en 7.

Beoordeling van het eerste en het tweede cassatiemiddel

Het eerste cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen heeft opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt dat de verdachte door agenten van de AIVD die in contact stonden met zijn mededader [medeverdachte 1], is gebracht tot het begaan van strafbare feiten die hij zonder het optreden van die agenten niet zou hebben begaan. Het tweede cassatiemiddel klaagt dat de beoordeling door het hof van het in het eerste cassatiemiddel bedoelde standpunt niet voldoet aan de eisen die voortvloeien uit artikel 6 EVRM. De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Op grond van artikel 41 lid 5 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017) mag de natuurlijke persoon bij de uitvoering van de instructie als bedoeld in artikel 41 lid 1 Wiv 2017 een (andere) persoon niet tot andere strafbare feiten brengen dan waarop het opzet van die (andere) persoon al tevoren was gericht. Dit voorschrift strekt mede tot bescherming van het in artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Het EHRM heeft in dit verband overwogen dat ‘the use of special investigative methods – in particular, undercover techniques – cannot in itself infringe the right to a fair trial. However, on account of the risk of police incitement entailed by such techniques, their use must be kept within clear limits’ (EHRM 5 februari 2008, nr. 74420/01 (*Ramanauskas/Litouwen*), overweging 51). Over deze ‘clear limits’ heeft het EHRM in de zaak *Ramanauskas* verder overwogen:

‘54. Furthermore, while the use of undercover agents may be tolerated provided that it is

subject to clear restrictions and safeguards, the public interest cannot justify the use of evidence obtained as a result of police incitement, as to do so would expose the accused to the risk of being definitively deprived of a fair trial from the outset (...).

55. Police incitement occurs where the officers involved – whether members of the security forces or persons acting on their instructions – do not confine themselves to investigating criminal activity in an essentially passive manner, but exert such an influence on the subject as to incite the commission of an offence that would otherwise not have been committed, in order to make it possible to establish the offence, that is, to provide evidence and institute a prosecution (...).'

Over de vraag of sprake is van 'police incitement' en in hoeverre het optreden van opsporingsambtenaren 'essentially passive' is, heeft het EHRM in zijn uitspraak van 15 oktober 2020, nr. 40495/15 (*Akbay e.a./Duitsland*) overwogen:

'111. When faced with a plea of police incitement, or entrapment, the Court will attempt to establish, as a first step, whether there has been such incitement or entrapment (substantive test of incitement (...)).

(...)

113. In order to distinguish police incitement, or entrapment, from the use of legitimate undercover techniques in criminal investigations, the Court has developed the following criteria.

114. In deciding whether the investigation was "essentially passive" the Court will examine the reasons underlying the covert operation and the conduct of the authorities carrying it out. The Court will rely on whether there were objective suspicions that the applicant had been involved in criminal activity or was predisposed to commit a criminal offence (see *Bannikova*, cited above, § 38).

115. The Court has found in that context, in particular, that the national authorities had no good reason to suspect a person of prior involvement in drug trafficking where he had no criminal record, no preliminary investigation had been opened against him and there was nothing to suggest that he had a predisposition to become involved in drug dealing until he was approached by the police (see *Teixeira de Castro*, cited above, § 38; confirmed in *Edwards and Lewis v. the United Kingdom* [GC], nos. 39647/98 and 40461/98, §§ 46 and 48, ECHR 2004-X; *Khudobin v. Russia*, no. 59696/00, § 129, ECHR 2006-XII (extracts); *Ramanauskas*, cited above, § 56; and *Bannikova*, cited above, § 39; see also *Pyrgiotakis*, cited above, § 21). The following may, depending on the circumstances of a particular case, be considered indicative

of pre-existing criminal activity or intent: the applicant's demonstrated familiarity with the current prices for drugs and ability to obtain drugs at short notice (compare *Shannon v. the United Kingdom* (dec.), no. 67537/01, ECHR 2004-IV); and the applicant's pecuniary gain from the transaction (see *Khudobin*, cited above, § 134, and *Bannikova*, cited above, § 42).

116. When drawing the line between legitimate infiltration by the police and incitement to commit an offence, the Court will further examine the question of whether the applicant was subjected to pressure to commit the offence. In drug cases it has found the abandonment of a passive attitude by the investigating authorities to be associated with such conduct as taking the initiative in contacting the applicant, renewing the offer despite his or her initial refusal, insistent prompting, raising the price beyond average or appealing to the applicant's compassion by mentioning withdrawal symptoms (see, among other authorities, *Bannikova*, cited above, § 47, and *Veselov and Others v. Russia*, nos. 23200/10 and 2 others, § 92, 2 October 2012).

117. The Court has further recognised that a person can also be subjected to entrapment if he or she was not directly in contact with the police officers working undercover, but had been involved in the offence by an accomplice who had been directly incited to commit an offence by the police (compare *Lalas v. Lithuania*, no. 13109/04, §§ 41 et seq., 1 March 2011). There has been entrapment, as opposed to legitimate undercover techniques in criminal investigations, in these circumstances if the acts of the police represented an inducement to commit the offence for this further person as well (compare *Lalas*, cited above, § 45, and *Grba v. Croatia*, no. 47074/12, § 95, 23 November 2017). The Court has taken into account in this connection whether it was foreseeable for the police that the person directly incited to commit the offence was likely to contact other persons to participate in the offence, whether that person's activities were also determined by the conduct of the police officers and whether the persons involved were considered accomplices in the offence by the domestic courts (compare *Lalas*, cited above, § 45; see also *Ciprian Vlăduț and Ioan Florin Pop v. Romania*, nos. 43490/07 and 44304/07, §§ 84-94, 16 July 2015, in which the Court appears to have considered that both the applicant directly in contact with the undercover agent and his accomplice were incited to commit a drug offence).

118. When applying the above criteria, the Court places the burden of proof on the authorities. It falls to the prosecution to prove that there was no incitement, provided that the defendant's allegations are not wholly improbable. In practice, the authorities may be prevented from discharging this burden by the absence of formal authorisation and supervision of the undercover operation (see *Bannikova*, cited above, § 48). The Court has emphasised in that context the need for a clear and foreseeable procedure for authorising investigative measures, as well as for their proper supervision. It has considered judicial supervision the most

appropriate means in cases of covert operations (see *Bannikova*, cited above, §§ 49-50, and *Matanović*, cited above, § 124; compare *Edwards and Lewis*, cited above, §§ 46 and 48).

119. Where, under the substantive test of incitement, on the basis of the available information the Court has been able to find with a sufficient degree of certainty that the domestic authorities investigated the applicant's activities in an essentially passive manner and did not incite him or her to commit an offence, that would normally be sufficient for the Court to conclude that the subsequent use in the criminal proceedings against the applicant of the evidence obtained by the undercover measure does not raise an issue under Article 6 § 1 of the Convention (see, for instance, *Scholer*, cited above, § 90, and *Matanović*, cited above, § 133).'

Over de rechterlijke toetsing in geval van een beroep door de verdediging op het instigatieverbod houdt de uitspraak van het EHRM in de zaak *Akbay e.a./Duitsland* in:

'120. In order to determine whether the trial was fair, the Court has further clarified in its more recent case-law that it will be necessary to proceed, as a second step, with a procedural test of incitement not only if the Court's findings under the substantive test are inconclusive owing to a lack of information in the file, the lack of disclosure or contradictions in the parties' interpretations of events, but also if the Court finds, on the basis of the substantive test, that an applicant was subjected to incitement (see *Matanović*, cited above, § 134, and *Ramanauskas v. Lithuania* (no. 2), no. 55146/14, § 62, 20 February 2018).

121. The Court applies this procedural test in order to determine whether the necessary steps to uncover the circumstances of an arguable plea of incitement were taken by the domestic courts and whether in the case of a finding that there has been incitement, or in a case in which the prosecution failed to prove that there was no incitement, the relevant inferences were drawn in accordance with the Convention (see *Ramanauskas*, cited above, § 70; *Ciprian Vlăduț and Ioan Florin Pop*, cited above, §§ 87-88; and *Matanović*, cited above, § 135).

122. While the Court will generally leave it to the domestic authorities to decide what procedure is to be followed when the courts are faced with a plea of incitement, it has indicated that the domestic courts must deal with an entrapment complaint in a manner compatible with the right to a fair hearing where the complaint of incitement constitutes a substantive defence, places the court under a duty to either stay the proceedings as an abuse of process or to exclude any evidence obtained by entrapment, or leads to similar consequences (compare *Bannikova*, cited above, §§ 54-56; *Matanović*, cited above, § 126; and *Ramanauskas* (no. 2), cited above, § 59).

123. The Court has reiterated in its well-established case-law in this context, in particular, that the public interest in the fight against crime cannot justify the use of evidence obtained as a

result of police incitement, as to do so would expose the accused to the risk of being definitively deprived of a fair trial from the outset (see, inter alia, Teixeira de Castro, cited above, §§ 35-36; Edwards and Lewis, cited above, §§ 46 and 48; Vanyan, cited above, § 46; Ramanauskas, cited above, § 54; Bannikova, cited above, § 34; and Furcht, cited above, §§ 47 and 64). For the trial to be fair within the meaning of Article 6 § 1 of the Convention, all evidence obtained as a result of police incitement must be excluded or a procedure with similar consequences must apply (see Lagutin and Others v. Russia, nos. 6228/09 and 4 others, § 117, 24 April 2014, with further references, and Furcht, cited above, § 64). A person cannot be punished for a criminal activity (or a part thereof) which was the result of incitement on the part of the State authorities (see Grba, cited above, § 103).

124. The Court has therefore held that where an applicant's conviction for an offence was based on evidence obtained by police incitement, even a considerable mitigation of the applicant's sentence cannot be regarded as a procedure with similar consequences to the exclusion of the impugned evidence (see Furcht, cited above, §§ 68-69). Moreover, it has clarified that a confession to an offence committed as a result of incitement cannot eradicate either the incitement or its effects (see Ramanauskas, cited above, § 72, and Bannikova, cited above, § 60).'

In zijn overwegingen heeft het hof onder meer de volgende vaststellingen gedaan.

Op 26 april 2018 heeft de AIVD een ambtsbericht uitgegeven aan de landelijk officier terrorismebestrijding van het openbaar ministerie. Daarin is vermeld dat [medeverdachte 1] de intentie heeft om met een groep personen een 'jihadistisch gemotiveerde aanslag' te plegen, dat hij hiervoor voorbereidingen treft en op zoek is naar 'aanslagmiddelen voor meerdere personen en iemand die hierin kan faciliteren'. Naar aanleiding van dit ambtsbericht is een strafrechtelijk opsporingsonderzoek (26Orem) gestart, waarbij op grond van artikel 126h Sv een bevel tot infiltratie is gegeven dat betrekking heeft op [medeverdachte 1]. De betreffende politie-infiltrant heeft onder de naam '[betrokkene 7]' contact opgenomen met [medeverdachte 1].

Parallel aan het opsporingsonderzoek hebben ook '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' – van wie het hof 'veronderstellenderwijs' heeft aangenomen dat zij waren 'gelieerd' aan de AIVD – de al lopende contacten met [medeverdachte 1] voortgezet. Daarover heeft [medeverdachte 1] als getuige in deze strafzaak verklaard dat hij een aanslag wilde plegen met onder anderen de verdachte en dat hij het plan om een aanslag te plegen op de Gay Pride heeft besproken met '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]'. Deze verklaring vindt steun in andere stukken, waaronder de door zijn raadsman op de terechtzitting in eerste aanleg in zijn eigen strafzaak overgelegde – en aan het dossier in de onderhavige strafzaak toegevoegde – e-mailwisseling tussen

[medeverdachte 1] en '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]'. Verder heeft [medeverdachte 1] tegen de politie-infiltrant '[betrokkene 7]' verklaard dat '[betrokkene 5]' ten opzichte van [medeverdachte 1] heel voorzichtig was en het initiatief aan [medeverdachte 1] liet. Het hof heeft verder vastgesteld dat [medeverdachte 1] alleen per e-mail contact heeft onderhouden met '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' en hen nooit heeft ontmoet.

Uit aan hen gerichte e-mails van [medeverdachte 1] van 28 mei 2018 en 29 juni 2018 konden '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' afleiden dat [medeverdachte 1] op korte termijn een aanval zou kunnen uitvoeren op militairen of op langere termijn een aanslag zou kunnen plegen op bijvoorbeeld de Gay Pride (in augustus). Het door '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' intensiveren van het e-mailcontact om [medeverdachte 1] van zijn aanslag op militairen af te houden en de aanmoediging om bij het plan te blijven om contact op te nemen met 'een trustworthy brother' die hem bij de volgende stappen zou begeleiden (in plaats van nu een aanslag te plegen), had mede tot gevolg dat het op 5 juli 2018 tot een ontmoeting van [medeverdachte 1] met de politie-infiltrant '[betrokkene 7]' kwam. Hiermee heeft de AIVD zijn bevoegdheden niet aangewend voor strafvorderlijke doeleinden, maar om een aanslag op militairen op korte termijn te voorkomen.

De landelijk officier terrorismebestrijding van het openbaar ministerie heeft drie processen-verbaal van bevindingen opgesteld waarin hij heeft uiteengezet in hoeverre de AIVD betrokken is geweest in de aanloop naar en gedurende de loop van het politieonderzoek 26Orem. Verder is deze landelijk officier ten overstaan van de raadsheer-commissaris als getuige gehoord. Hieruit komt naar voren dat hij de door de AIVD aan hem verstrekte informatie voor het uitgeven van een ambtsbericht heeft getoetst en daarnaar ook met 'strafvorderlijke blik' heeft gekeken. Die 'strafvorderlijke blik' strekte zich ook uit tot de onderliggende stukken van de ambtsberichten gedurende het parallelle onderzoek. Bij het toetsen van de verstrekte gegevens heeft deze landelijk officier verder niet alleen de belangen in aanmerking genomen van de persoon op wie het ambtsbericht ziet, maar ook die van derden.

Op grond van deze vaststellingen heeft het hof geoordeeld dat, hoewel de verslaglegging van het optreden van de AIVD niet volledig is te controleren, de verdediging in de gelegenheid is geweest de basis van het onderzoek – het ambtsbericht van 26 april 2018 – en de veronderstelde inzet van de AIVD tijdens het parallelle onderzoek in zekere mate te toetsen en dat daarbij geen onregelmatigheden zijn gebleken. Verder heeft het hof geoordeeld dat uit de e-mails tussen [medeverdachte 1], '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' niet blijkt dat [medeverdachte 1] door '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' tot het voornemen tot het plegen van een aanslag is gebracht. In dat oordeel ligt besloten dat '[betrokkene 6]' en '[betrokkene 5]' in hun contacten met [medeverdachte 1] 'essentially passive' zijn gebleven en dat

[medeverdachte 1] niet door hen 'was subjected to pressure to commit the offence'. Daarbij heeft het hof ten overvloede overwogen dat [medeverdachte 1] op de terechtzitting in eerste aanleg in zijn eigen strafzaak is gevraagd om de stelling dat hij onder druk is gezet en is gehersenspoeld toe te lichten en dat [medeverdachte 1] toen een beroep op zijn zwijgrecht heeft gedaan, en dat de verklaring die [medeverdachte 1] ter terechtzitting in hoger beroep als getuige over de e-mails heeft afgelegd 'niet concreet' is geworden.

Op grond van dit alles heeft het hof geoordeeld dat niet is gebleken dat artikel 41 lid 5 Wv 2017 jegens [medeverdachte 1] is geschonden en dat het gebruik voor het bewijs tegen de verdachte van de communicatie tussen [medeverdachte 1] en de politie-infiltrant en de directe resultaten daarvan niet in strijd is met het recht van de verdachte op een eerlijk proces. Dat oordeel getuigt – mede gelet op de onder 3.4 weergegeven rechtspraak van het EHRM – niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. Het hof heeft ook in voldoende mate de redenen opgegeven die tot afwijking van het in het eerste cassatiemiddel bedoelde uitdrukkelijk onderbouwde standpunt hebben geleid.

De cassatiemiddelen falen.

Beoordeling van het zesde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het onder 2 ten laste gelegde. Daartoe wordt aangevoerd dat uit de bewijsmiddelen blijkt dat het oogmerk van de organisatie 'slechts gericht was op één feitelijk gebeuren' (dat gepaard ging met meerdere misdrijven).

Van een 'organisatie' als bedoeld in artikel 140a Sr is sprake als het gaat om een samenwerkingsverband, met een zekere duurzaamheid en structuur, tussen de verdachte en ten minste één andere persoon. Het kan daarbij gaan om natuurlijke personen en/of rechtspersonen. Het gaat bij het misdrijf van artikel 140a Sr niet om het daadwerkelijk gepleegd zijn van terroristische misdrijven, maar om het 'oogmerk' tot het plegen van dergelijke misdrijven. Voor dat oogmerk kan ook het naaste doel van de organisatie volstaan. Het is niet vereist dat het plegen van terroristische misdrijven de voornaamste bestaansgrond van de organisatie is. (Vgl., over artikel 140 Sr, HR 5 juli 2022, ECLI:NL:HR:2022:969, r.o. 2.4.2 en 2.4.4.)

Het cassatiemiddel berust op de opvatting dat van 'deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van terroristische misdrijven' als bedoeld in artikel 140a Sr sprake kan zijn als de organisatie het oogmerk had 'om gedurende enige tijd' meerdere terroristische misdrijven te plegen. Die opvatting vindt – mede in het licht van wat eerder is overwogen – in haar algemeenheid geen steun in het recht. Het oordeel van het hof dat het oogmerk van de organisatie waaraan de verdachte deelnam, gericht was op het plegen van de

in de bewezenverklaring van feit 2 genoemde terroristische misdrijven is ook niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt.

Beoordeling van het zesde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het onder 2 ten laste gelegde. Daartoe wordt aangevoerd dat uit de bewijsmiddelen blijkt dat het oogmerk van de organisatie 'slechts gericht was op één feitelijk gebeuren' (dat gepaard ging met meerdere misdrijven).

Van een 'organisatie' als bedoeld in artikel 140a Sr is sprake als het gaat om een samenwerkingsverband, met een zekere duurzaamheid en structuur, tussen de verdachte en ten minste één andere persoon. Het kan daarbij gaan om natuurlijke personen en/of rechtspersonen. Het gaat bij het misdrijf van artikel 140a Sr niet om het daadwerkelijk gepleegd zijn van terroristische misdrijven, maar om het 'oogmerk' tot het plegen van dergelijke misdrijven. Voor dat oogmerk kan ook het naaste doel van de organisatie volstaan. Het is niet vereist dat het plegen van terroristische misdrijven de voornaamste bestaansgrond van de organisatie is. (Vgl., over artikel 140 Sr, HR 5 juli 2022, ECLI:NL:HR:2022:969, r.o. 2.4.2 en 2.4.4.)

Het cassatiemiddel berust op de opvatting dat van 'deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van terroristische misdrijven' als bedoeld in artikel 140a Sr sprake kan zijn als de organisatie het oogmerk had 'om gedurende enige tijd' meerdere terroristische misdrijven te plegen. Die opvatting vindt – mede in het licht van wat hierboven is overwogen – in haar algemeenheid geen steun in het recht. Het oordeel van het hof dat het oogmerk van de organisatie waaraan de verdachte deelnam, gericht was op het plegen van de in de bewezenverklaring van feit 2 genoemde terroristische misdrijven is ook niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt.

Beoordeling van het zevende cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen heeft opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt waarin het onder 4 ten laste gelegde wordt bestreden met een alternatieve lezing van de gebeurtenissen, die niet met een bewezenverklaring zou stroken (een alternatief scenario).

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie

van de advocaat-generaal onder 102 tot en met 110.

Beoordeling van het achtste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat sprake is van een begin van uitvoering van het in de bewezenverklaring onder 4 bedoelde misdrijf.

Voor een strafbare poging is vereist dat er gedragingen zijn verricht die kunnen worden beschouwd als een begin van uitvoering van het voorgenomen misdrijf. Dat is het geval bij gedragingen die naar hun uiterlijke verschijningsvorm zijn gericht op de voltooiing van het voorgenomen misdrijf. De vraag of sprake is van zulke gedragingen, laat zich niet in algemene zin beantwoorden. Het komt aan op een beoordeling van de concrete omstandigheden van het geval. Algemene regels kunnen daarvoor niet worden gegeven. (Vgl. HR 28 maart 2023, ECLI:NL:HR:2023:479.)

Het hof heeft in zijn bewijsvoering onder meer het volgende vastgesteld. De verdachte en zijn mededaders [medeverdachte 1], [medeverdachte 2] en [medeverdachte 3] hebben in het vakantiehuisje in [plaats] van twee politie-infiltranten training gekregen in het gebruik van vooraf door de politie onklaar gemaakte Kalasjnikovs en (hand)vuurwapens. De verdachten vroegen aan de politie-infiltranten of zij de wapens in hun onmiddellijke nabijheid mochten houden om zich te kunnen verdedigen als de politie kwam. Vervolgens heeft de verdachte zo'n vuurwapen (Glock) in zijn buiktasje gestoken, is hij met zijn mededaders achterin een bestelbusje gestapt en heeft hij over de vuurwapens gezegd: 'Ik durf nu te garanderen, ze doen het'. Toen leden van de Dienst Speciale Interventies (hierna: DSI) van de politie de bestelbus openden om de verdachte aan te houden, richtte hij het vuurwapen op hen. Dat wapen was bestemd 'om projectielen door een loop af te schieten'. Het vuurwapen was echter door de politie technisch aangepast zodat het niet mogelijk was scherpe patronen af te schieten. Deze technische aanpassing was met het blote oog niet waarneembaar. Na de inbeslagneming van dit gespannen wapen onder de verdachte heeft de politie vastgesteld dat er een gevuld patroonmagazijn in aanwezig was en dat een patroon in de kamer zat. De verdachte had het vuurwapen doorgeladen toen het busje waarin hij zat stopte, maar het wapen deed het niet toen hij de trekker overhaalde op het moment dat hij werd geconfronteerd met de DSI.

In het licht van wat eerder is vooropgesteld, getuigt het op deze vaststellingen gebaseerde oordeel van het hof dat de bewezen verklaarde gedragingen naar hun uiterlijke verschijningsvorm moeten worden beschouwd als te zijn gericht op de voltooiing van doodslag en dat van een 'absoluut ondeugdelijke poging' geen sprake is, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is het toereikend gemotiveerd. Daarbij neemt de Hoge Raad in aanmerking dat het hof heeft overwogen dat de verdachte – die veronderstelde dat het wapen

functioneerde – in een tijdsbestek van zeven à acht seconden driemaal de trekker heeft overgehaald en daarbij het wapen gericht hield op één of meer leden van de DSI en dat de verdachte daartoe driemaal een ‘storingsreactie’ heeft uitgevoerd om de eventueel storende patroon uit te werpen, waardoor het wapen opnieuw doorgeladen werd.

Het cassatiemiddel faalt.

Beoordeling van het negende cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat in de cassatiefase de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Het cassatiemiddel is gegrond. Bovendien doet de Hoge Raad in deze zaak waarin de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, uitspraak nadat meer dan zestien maanden zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Een en ander brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Dit moet leiden tot vermindering van de opgelegde gevangenisstraf van zestien jaren en zes maanden.

De redactie, juni 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 11-06-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:814

Zaaknummer: 22/02081

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: T. Straten

Wetsartikelen: 359 Sv, 6 EVRM en 140a Sr